

Side
res.
... 79
rbus
... 81
10de
... 83
... 99
ang).
... 99
lven
... 103
1908. 116
... av
... 122
dens
... 127
juli
... 128
s. av
... 131
... 132
1908. 134
1908. 140
s. av
... 143
i S.
... 144
... 151
Lier).
... 158
mber
... 159
dals-
... 165
skon-
... 170
e Re-
... 172
Hafs-
... 174
s. av
... 175
A(S).
... 180
s. av
... 181
1909. 183
agust
... 184

1. a) A/S Tyssefaldene.
(Erhverv av Tyssefaldene i Ullensvang).

b) The Sun Gas Co. Ltd.
(Leie av kraft fra Tyssefaldene).
Selskapets navn er senere forandret til Alby
United Carbide Factories Ltd.

Jfr. nedenfor nr. 28.

Kgl. resol. av 10de mai 1906.¹⁾

Fra bestyrelsen i aktieselskapet «Tyssefaldene», der er et norsk uansvarligt selskap, hvis formaal er at utnytte gjennom salg, utbygning, kraftbortleie, fabrikkdrift eller paa anden maate selskapets faste eiendomme i Hardanger, er til departementet inkommet følgende andragende:

Undertegnede bestyrelse i A/S Tyssefaldene tillater sig herved i ærbødighet at ansøke om tilladelse i henhold til den midlertidige lov av 7de april 1906 til at erverve nedennævnte eiendomme og rettigheter i Ullensvang i Hardanger. Disse eiendomme og rettigheter er av aktieselskapet kjøpt ved kontrakt med de tidligere eiere av 28de februar d. a., i hvilken kontrakt bestemmelse var inddat om at eiendommene fra kontraktsdagen blev overtat av kjøperen. Saadan overtagelse har faktisk fundet sted, idet øieblikkelig vore ingeniører har været

¹⁾ Hvor ikke andet er anført, er koncessionerne meddelt overensstemmende med vedkommende departements indstilling.

avsendt til stedet for paabegyndelse av de forberedende arbeider for utførelse av det ved faldene projekterte kraftanlæg.

Av eiendommene blev endel erhvervet fra det saakaldte Tyssedalskompani i Bergen og den resterende del fra d'hr. fabrikk-eier P. Aga i Ullensvang og grosserer P. Smith i Drammen. Fra Tyssedalskompaniet har allerede i længere tid skjøte foreligget færdigt og underskrevet, likesom hr. P. Smith for sin andels vedkommende hadde utfærdiget og oversendt selskapets advokat skjøte den 6te april iaar. Naar skjøtet fra Tyssedalskompaniet ikke allerede var tinglæst ved tinget i Ullensvang den 7de ds., skyldtes dette uforutsette forsinkelser.

Fra selskapets side er alt, som i henhold til kontrakten utkræves for at erverve skjøter utført; bl. a. er av den samlede kjøpesum for eiendommene og rettighetene, nemlig kr. 420 000,00, allerede kontant betalt kr. 270 000,00, og det resterende beløp skal utbetales, naar heftelsesfri skjøter foreligger for den del av eiendommene, der i fællesskap tilhørte d'hr. Aga og Smith.

Uagtet vi er av den opfatning, at vi allerede forinden loven av 7de april d. a. traadte i kraft har erhvervet fuld eiendomsret til selskapets eiendomme og fuld raadighet over de indkjøpte rettigheter, har vi for i en affære av betydning som denne ikke at la noget i usikkerhet trodd at burde ansøke om tilladelse overensstemmende med den nævnte lov. Naar vi har bestemt os hertil,

er grunden ogsaa den, at det haster med at bringe klarhet over dette spørsmaal, da der allerede den 13de mars d. a. er avsluttet en kontrakt med The Sun Gas Co., ltd. om utleie av mindst 18000 hk. til de fabrikker, som dette selskap skal bygge for fabrikation av karbid og cyanamid. Denne kontrakt forpligter os til under en stor løpende konventionalbot at ha utbygget faldene for mindst det nævnte antal hestekræfter inden 1ste april 1908. For at arbeiderne kan være færdige til det nævnte tidspunkt, maa de paabegyndes allerede inden 14 dage fra nu.

Det engelske selskap har for sin del allerede indgaat kontrakt med engelske jernbaner om leverance af karbid til banernes belysning fra de fabrikker, som dette selskap vil bygge ved faldene, likesom det engelske selskap allerede har erhvervet retten til for Norge at utnytte de Franch'ske patenter til fremstilling av cyanamid, med ret til avsætning av produktet i væsentlige dele af Tyskland og England.

Vi tilføier, at der, saafremt arbeiderne som planlagt vil kunne paabegyndes om ca. 14 dage, vil være adgang til at flytte flere ingeniører og ca. 200 mand fra arbeiderne ved Svælgfosanlægget i Telemarken, hvor de nævnte 200 mand efter nu avsluttede forcerede vandarbeider i løpet av nogen dage vil bli ledige og i tilfælde maa avskediged, saafremt der ikke blir anledning til at benytte den adgang, der her frembyr sig til at skaffe dem fornyet beskæftigelse.

De eiendomme, som vort selskap allerede har erhvervet, er følgende:

- a. G.nr. 44, br.nr. 2, Tyssedal, av skyld mk. 0,10.
- b. G.nr. 44, br.nr. 3, Tysseøren, av skyld mk. 0,03.
- c. G.nr. 45, br.nr. 4, Skjæggedal, av skyld mk. 0,01.
- d. G.nr. 45, br.nr. 5, Skjæggedal, av skyld mk. 0,01.
- e. G.nr. 45, br.nr. 6, Skjæggedal, av skyld mk. 0,01.
- f. G.nr. 45, br.nr. 7, Skjæggedal, av skyld mk. 0,02.

- g. G.nr. 46, br.nr. 3, Tyssedalstveit, av skyld mk. 0,08.
- h. G.nr. 46, br.nr. 4, Tyssedalstveit, av skyld mk. 0,04.
- i. G.nr. 46, br.nr. 5, Tyssedalstveit, av skyld mk. 0,76.
- j. G.nr. 46, br.nr. 7, Tyssedalstveit, av skyld mk. 0,01.
- k. G.nr. 46, br.nr. 8, Tyssedalstveit, av skyld mk. 0,10.

Disse eiendomme bestaar i det væsentlige i vandrettigheter.

Derhos har selskapet sikret sig følgende rettigheter:

- l. Retten ifl. kontrakt av 14de april 1898 mellem Christen Tyssedal og ingeniør N. H. Bruun til et grundstykke m. v. av g.nr. 44, br.nr. 1.
- m. Ret ifl. kontrakt av 7de juni 1898, tingl. 24de oktbr. 1898, til at dæmme Ringedalsvand.
- n. Ret ifl. Ullensvangs kommunestyres beslutning av 18de mai, tingl. 22de oktbr. 1897 til regulering m. v. av diverse vande.
- o. Ret til at utnytte enhver g.nr. 45, br.nr. 1 tilliggende vandret saavel i Tyssevasdraget med Ringedalsvand som i Bersaavandet, samt til at føre ledninger for vand, tunneller m. v. over denne eiendom.
- p. Ret ifl. tingl. paategning av 28de febr. 1898 paa kontrakt tingl. 13de novbr. 1897 til at lægge ledning over g.nr. 45, br.nr. 2.
- q. Ret ifl. kontrakt tingl. 12te oktbr. 1894 til at erhverve grund av g.nr. 44, br.nr. 1 til vandindtak m. m.
- r. Ret ifl. utinglæst kontrakt av 8de febr. 1906 til erhvervelse av en parcel av g.nr. 44, br.nr. 1.
- s. Ret ifl. kontrakt av 18de mars 1904 til tomt m. v. av g.nr. 44, br.nr. 1.
- t. Ret ifl. erklæring av 30te mars 1904 fra Ole V. Reisæter vedkommende en g.nr. 46, br.nr. 2 forbeholdt fløtningsret.
- u. Ret ifl. erklæring av 2den mai 1904 fra Johannes Tyssedalstveit vedkommende

en g.nr. 46, br.nr. 1 forbeholdt fløtningsret, tingl. 7de mai 1904.

v. Ret ifl. erklæring, tingl. 24de oktbr. 1898, til at opdømme Ringedalsvand, heftende paa g.nr. 45, br.nr. 2.

Endel av disse rettigheter beror endnu paa utinglæste kontrakter, men arbeidet med at bringe hjemmelen i orden er for tiden paagaende, likesom de nødvendige skylddelingsforretninger er avholdte.

I forbindelse med dette andragende er derhos til departementet indkommet et andragende fra det engelske selskap: The Sun Gas Co., ltd., London, om tilladelse til for et tidsrum av 30 aar fra 1ste april 1908 at leie grund i Ullensvang til anlæg av fabrik.

I dette andragende er bl. a. anført: The Sun Gas Co., ltd. har ved kontrakt av 13de mars 1906 leiet av A/S Tyssefaldene op til den fulde kraft fra de det sidstnævnte selskap tilhørende fald i Tyssevasdraget, Ullensvang, hvilken kraft ved fuld regulering er anslaaet til ca. 37 200 hestekræfter. Likeledes har ved samme kontrakt The Sun Gas Co., ltd. betinget sig ret til at leie av A/S Tyssefaldene, for samme periode som kraftleveransen, grund til de fabrikker for karbid og cyanamid med de forskjellige til et saadant etablissement hørende bygninger, til hvilke den leiede kraft agtes benyttet. Efter kontrakten har aktieselskapet «Tyssefaldene» ret til at anvise The Sun Gas Co., ltd. de arealer, som dette sidste selskap har ret til at erholde leiet. Aktieselskapet Tyssefaldene har meddelt, at disse arealer vil bli anvist paa et av følgende to eiendomskomplekser, paa hvilke det har erhvervet de i dette øiemed fornødne haandgivelser:

a. enten paa Eitrem i Ullensvang, hvor aktieselskapet Tyssefaldene har sikret sig de for øiemedet fornødne arealer ved haandgivelse paa dele av g.nr. 34, br.nr. 1, 2, 3 og 5, Eitrem.

b. eller paa Odda i Ullensvang, hvor A/S Tyssefaldene har sikret sig de for øiemedet fornødne arealer ved haandgivelse paa dele av Ragde, g.nr. 27, br.nr. 1, Freim, g.nr. 28, br.nr. 1 (her-

under indbefattet en først nylig derfra skyldsatt parcel Sjoarhaugen) g.nr. 29, br.nr. 1, Prestgaard, g.nr. 30, br.nr. 2, 4 og 5, Opheim, g.nr. 31, br.nr. 4, 5 og 8, Bustetun og g.nr. 32, br.nr. 1, Bakke.

De arealer, der vil bli spørsmaal om for aktieselskapet Tyssefaldene at erhverve og for The Sun Gas Co., ltd. at leie fra det ene eller andet av disse eiendomskomplekser vil utgjøre antagelig ialt ca. 150 maal og ialfald ikke over 200 maal.

I anledning av disse andragender indhentede departementet uttalelse fra amtmanden i Søndre Bergenhus amt, der i telegram av 25de april sidstleden har meddelt: «I anledning av departementets telegram av 21de dennes har Ullensvangs herredsstyre igaar enstemmig uttalt:

«Man har ikke noget at indvende imot, at der oprettes større industrielle anlæg i Odda eller inden herredet overhodet, idet man anser det gavnlige, at der gaaes igang med utnyttelse av vore vandfald.» Jeg slutter mig til denne uttalelse og finder at maatte anbefale, at der meddeles vedkommende selskaper tilladelse til at erhverve de i departementets telegram omhandlede eiendoms- og bruksrettigheter i Ullensvang.»

Amtmanden opplyser derpaa, at fabrikk-eier Aga, en av sælgerne av vandrettigheter til aktieselskapet Tyssefaldene har meddelt, at han solgte sine rettigheter 28de febr., fra hvilken tid selskapet overtok dem. Handelen med Tyssedalskompaniet — en anden av sælgerne — gik i orden den 8de mars. Skjøte blev senere utfærdiget og det nye selskap hadde, saavidt amtmanden vidste — overtatt vedkommende vandrettigheter ved skjøtets mottagelse. I et telegram av 26de april sidstl. opplyser amtmanden, at saksfører Faye — som representant for Tyssedalskompaniet — har meddelt, at dette mottok 1ste termin av kjøpesummen den 8de mars og 2den termin 7de april. Skjøtet blev undertegnet 2den april og skulde tinglæses saasnart den hele kjøpesum var stillet til disposition, hvilket som nævnt fandt sted 7de april. De i telegrammerne meddelte opplysninger av fabrikk-eier Aga og overretssak-

fører Faye er bekreftet av disse i skrivelse til amtmannen av 24de og 25de april d. a.

Andragenderne er tillike anbefalte av lensmand i Ullensvang Aga i telegram til amtmannen av 25de april sidstl., i hvilket bl. a. oplyses, at aktieselskapet Tyssefaldene har kjøpt vandrettigheterne med et større areal tomter i Tyssedalen for en kjøpesum av henved $\frac{1}{2}$ million kroner, samt at det har faat haandgivelse paa arealer paa selve Odda og paa Eitrheimsnes for mellem kr. 100 000,00 og kr. 200 000,00, efter hvad der er lensmanden meddelt.

Om aktieselskapet Tyssefaldenes andragende har kanaldirektøren, hvem departementet har forelagt saken, uttalt, at han ikke for sit vedkommende finder noget at erindre mot dets indvilgelse. De paagjældende eiendomme er beliggende paa et forholdsvist avsides sted, og der vil aldrig kunne bli spørsmål om anvendelse av vandkraften til elektrisk drift av statens jernbaner.

Ogsaa departementet finder at kunne anbefale andragenderne til indvilgelse, dog saaledes, at tilladelsen for aktieselskapet Tyssefaldene kun gjælder, saalænge selskapets bestyrelse udelukkende bestaar av norske statsborgere.

Man tillater sig saaledes at

indstille:

At der i medhold av § 1 i lov om adgang for andre end norske statsborgere til at erhverve fast eiendom eller bruksret over grund her i riket av 9de juni 1903, jfr. midlertidig lov om adgang til at erhverve vandfald her i riket av 7de april 1906, meddeles tilladelse til:

1. aktieselskapet Tyssefaldene, saalænge selskapets bestyrelse udelukkende bestaar av norske statsborgere, til at erhverve de paa vedlagte fortegnelse opførte eiendomme, og rettigheter vedkommende faste eiendomme¹⁾, i Ullensvang herred, Søndre Bergenhus amt og

2. det engelske selskap The Sun Gas Co., ltd., London, til for et tidsrum av 30 aar fra 1ste april 1908 av aktieselskapet Tyssefaldene at leie vandkraft og grund til anlæg av fabrikker for karbid og cyanamid enten av g.nr. 34, br.nr. 1, 2, 3 og 5, Eitrheim eller av g.nr. 27, br.nr. 1, Ragde, g.nr. 28, br.nr. 1, Freim, den fra g.nr. 28 utskilte parcel Sjoarhaugen, g.nr. 29, br.nr. 1, Prestegaard, g.nr. 30, br.nr. 2, 4 og 5, Opheim, g.nr. 31, br.nr. 4, 5 og 8, Bustetum og g.nr. 32, br.nr. 1, Bakke, samtlig i Ullensvang herred, Søndre Bergenhus amt.

2. Norsk elektrokemisk Aktieselskap, Kragerø.

(Erhverv av vandfald i Kragerøvasdraget).

Den Norske Regjerings resl. av 5te juli 1906.

Med skrivelse av 10de mai d. a. indsendte amtmannen i Bratsberg amt til departementet et andragende, datert s. d., fra «Norsk elektrokemisk Aktieselskap» saalydende:

«Under 8de mai 1906 er der dannet et selskap, «Norsk elektrokemisk Aktieselskap» med aktiekapital kr. 600 000,00 til utnyttelse av vandfald i Kragerøvasdraget til elektrokemisk industri.

I den hensigt er der (under forbehold av kongelig approbation) i disse dage indkjøpt følgende vandfald i Kragerøvasdraget, beliggende i Sannikedal tinglag:

I. Vestre Vrangfos, g.nr. 4, br.nr. 7, av skyld 18 øre. (Dette tidligere vandfald er overdæmnet ved vasdragets regulering og den nyopførte dam ved Dalsfos).

II. Vestre Dalsfos, g.nr. 4, br.nr. 8, av skyld 35 øre.

III. a. Østre Vrangfos, g.nr. 2, br.nr. 3, skyld 20 øre (kfr. bemerkning under I).

b. Østre Dalsfos, g.nr. 3, br.nr. 2, skyld 35 øre.

¹⁾ Anført foran s. 2 under a—v.